

Doç. Dr. Cemal Elitaş

Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan Aydemir

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler İçin Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları: İsviçre Örneği

Doç. Dr. Cemal ELİTAŞ

Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan AYDEMİR

Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF.

ÖZET

Günümüzde Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere (KOBİ) özgü bir takım düzenlemelerin yapılması konusunda yoğun çaba sarf edilmektedir. Bu çalışma bu genel tavırdan hareketle konuyu KOBİ'ler için bir Tek Düzen Hesap Planı önerisi noktasından ele almıştır. Bu amaçla da KOBİ'lere yönelik Tek Düzen Hesap Planı bulunan İsviçre örneğinden hareket edilmiştir. Bu kapsam da çalışmada KOBİ, Hesap Çerçevesi, Genel Hesap planı, Hesap Planı, Muhasebede Harmonizasyon ve KOBİ'lere yönelik İsviçre Tek Düzen Hesap Planı'nın şekilsel ve içeriksel yapısı üzerinde durulmuştur ve örnek alınan İsviçre KOBİ Tek Düzen Hesap Planı'nın durumu hakkında tespitler yapılmaya çalışılmıştır.

Ancak KOBİ'lere yönelik İsviçre Tek Düzen Hesap Planı'nın Aşırı İkinci Muhasebe Sistemi'ne uygun yapısı Ölçülü Birci bir Tek Düzen Hesap Planı'na sahip olan Türk İşletmeleri için ne kadar uygun olabileceği konusunda bazı çekinceler olduğu da açıktır.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe, KOBİ, Tek Düzen Hesap Planı, İsviçre Tek Düzen Hesap Planı.

Jel Kodları: M-40, M-41, M-49

Abstract (Applications Of Uniform Chart Of Account For Small And Medium Size Enterprises (Smes): Switzerland Example)

At the present day, it has been made an effort about some arrangements for Small and Medium Size Enterprises (SMEs). From this point of view, this study discusses the subject through a Uniform Chart of Account suggestion for SMEs. For this purpose, it is focused on Switzerland example that has Uniform Chart of Account for SMEs. In this study, SME, Accounting Framework, General Account Plan, Chart of Accounts, Harmonization in Accounting and content and diagramming structure of Switzerland Uniform Chart of Account for SMEs are explained. Then, the structure of Switzerland Uniform Chart of Account taken a sample is analyzed.

However, it is obvious that there have been some hesitations about how much the structure of Switzerland Uniform Chart of Account for SMEs which is suitable for Excessive Dualist Accounting System can be appropriate for Turkish Firms which have Limited Monist a Uniform Chart of Account.

Key Words: Accounting, SME, Uniform Chart of Account, Switzerland Uniform Chart of Account.

JEL Classification Codes: M-40, M-41, M-49.

1. Giriş

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler kısaca KOBİ'ler Dünya üzerinde birçok ülkede olduğu gibi bizim ülkemizde de ekonominin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Bu nedenle KOBİ'lere özgü bir takım düzenlemeler

yapılması daha önceden de görülmüş bir vakadır. Örneğin; ülkemizde şu anda çalışmaları halen devam eden KOBİ'lere özgü Türkiye Muhasebe Standartları'nın oluşturulması çalışmaları¹, yine KOBİ'lere özgü borsalar oluşturulma çabaları² hep

KOBİ'lerin ulusal ekonomi içerisindeki önemlerine atfen gerçekleştirilen ve/veya gerçekleştirilmeye çalışılan çalışmalardır.

Bu amaçla çalışmamıza KOBİ'lere özgü olarak sürdürülmekte olan ve yukarıda bazıları sayılan çalışmalardan esinlenerek KOBİ'lere özgü Tek Düzen Hesap Planı oluşturma fikri yön vermiştir. Bu çerçevede çalışmada KOBİ kavramı, Hesap Çerçevesi, Genel Hesap Planı ve Hesap Planı kavramlarından bahsedilerek İsviçre'de KOBİ'ler için önerilen ve kullanılan Hesap Planı incelenecek özellikleri ortaya konulmaya çalışılarak, ülkemizde uygulanabilirliği ve mevcut Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı ile benzerlikleri veya farklılıkları ortaya konmaya çalışılacaktır.

2. KOBİ'lere Genel Bakış

KOBİ'ler, ekonomik yapıları ne kadar farklı olursa olsun hem gelişmiş hem de

gelişmekte olan ülkelerde önemleri yadsınamaz durumdadır. Küçük ve esnek yapıları ile ekonomiye katkı sağlayan KOBİ'ler tüm dünyanın gündemindedir. Rekabetin ve değişikliğin çok yoğun yaşandığı günümüzde, istihdamın ve üretimin büyük bölümünü sağlayan KOBİ'ler değişimlere kolay uyum sağlayabilen yapılarıyla ekonomilerde önemli yer tutmaktadır (Oktay ve Güney, 2002: 1).

KOBİ'ler Dünya'da sanayinin ciddi bir bölümünü oluşturur hale gelmişlerdir. Önemleri 1970'lerden sonra daha çok fark edilmiştir. Avrupa Birliği (AB), Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Japonya KOBİ'leri ekonomik gelişmelerinin arttırılmasında önemli bir araç olarak görmektedirler (Oktay ve Güney, 2002: 1).

Tablo 1. Türkiye'deki Farklı KOBİ Tanımları

Kurumlar	Ölçek Tipi	İşgören Sayısı	Satış Büyüklüğü	Aktif Büyüklüğü
KOSGEB	Küçük Sanayi	1-50	-	-
	Orta Ölçekli Sanayi	51-150	-	-
Hazine Müsteşarlığı	Mikro Ölçekli	1-9	-	< 600.000.- YTL.
	Küçük Ölçekli	10-49	-	< 600.000.-YTL.
	Orta Ölçekli	50-250	-	< 600.000.-YTL.
Dış Ticaret Müsteşarlığı	-	1-200	-	< 2.000.000 ABD Doları
Halk Bankası	-	1-250	-	< 600.000.- YTL.
Eximbank	-	1-200	-	-
TÜİK ve DPT	Çok Küçük Ölçekli	1-9	-	-
	Küçük Ölçekli	10-49	-	-
	Orta Ölçekli	50-99	-	-
TOBB KOBİ Yönetmeliği	Mikro Ölçekli	< 9	-	1.000.000.-YTL.
	Küçük Ölçekli	< 50	-	5.000.000.-YTL.
	Orta Ölçekli	< 250	-	25.000.000.-YTL.
Avrupa Birliği*	Mikro Ölçekli	< 10	≤ 2.000.000 €	≤ 2.000.000 €
	Küçük Ölçekli	< 50	≤ 10.000.000 €	≤ 10.000.000 €
	Orta Ölçekli	< 250	≤ 50.000.000 €	≤ 43.000.000 €

* Avrupa Birliği'nin Basel II düzenlemesi dikkate alınmamıştır. **Kaynak:** Yazarlar tarafından derlenmiştir.

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. www.tmsk.org.tr

² Ayrıntılı bilgi için bkz. Zeynep Emre ve Alparslan Budak (2006), Dünya Uygulamaları Çerçevesinde KOBİ Borsaları, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği Yayınları No: 27.

KOBİ'lerin Türkiye'deki önemi ise gerek AB ve gerekse de ABD'den daha da fazladır. Çünkü ülkemizde istihdamın % 64'ü, katma değer % 36'sı KOBİ'lere aittir (TBB, 2004: 1). Farklı KOBİ tanımları olsa da mevcut işletmelerin % 90 ile %99,5' inin KOBİ niteliğinde olduğu bilinmektedir. Oranın geniş bir aralıkta hareket etmesinin temel sebebi ülkemizde farklı kurumların yaptıkları farklı KOBİ tanımlarıdır. Bu KOBİ tanımları yukarıda yer alan Tablo 1'de görüldüğü gibi toparlanabilir.

Her ne kadar Türkiye'deki KOBİ'lerin tüm işletmeler içerisindeki ağırlığı konusunda tam bir görüş birliği olmasa da KOBİ'lerin avantaj ve dezavantajları konusunda yazın kabul görmüş bir uyum söz konusudur. Buna göre KOBİ'lerin ekonomiye katkılarını beş ana başlıkta toplarken bunları KOBİ'lerin avantajları olarak kabul etmemiz mümkündür (TBB, 2004: 1):

- İstihdam yaratılması,
- KOBİ'lerin yapısal esnekliği sayesinde değişikliklere hızlı uyum,
- Girişimciliği teşvik etmesi,
- Butik üretim sayesinde ürün yelpazesinin genişliği,
- Büyük işletmelere ara malı temini.

KOBİ'lerin dezavantajlarını ise şu şekilde sıralayabiliriz (Akgemci, 2001: 16):

- Olumsuz rekabet,
- Genel yönetim yetersizliği,
- Özellikle stratejik kararların işletme sahip veya ortaklarınca alınıp, orta ve/veya alt düzey görevlilerin tam katılımının sağlanamaması,
- İşletme bünyesinde, mali danışman veya uzman istihdam edememe,
- Uzman bir finansman ekibi veya departmandan yoksunluk,
- Sermaye yetersizliği,
- Finansal planlama yetersizliği,
- Banka ve diğer finansal kurumlardan yeterli desteği görememe,
  - Sermaye piyasasından yeterince yararlanamama,

- Ürün geliştirme eksikliği,
- Üretim ve satış arasındaki koordinasyon yetersizliği,
- Modern pazarlama etkinlikleri sergileyememe,
- İşletmelerin küçük ve orta ölçekli olması sonucu ihale v.b. etkinlikleri izleyememek,
- İşyerinin veya yerleşim alanının küçüklüğü,
- Bağımsızlığını kaybetme ve batma riski,
- Kalifiye eleman sağlayamamak,
- Mevzuat ve bürokrasi.

3. Hesap Çerçevesi, Genel Hesap Planı ve Hesap Planı Kavramları

Bu başlık çerçevesinde öncelikle Hesap Çerçevesi, Genel Hesap Planı ve Hesap Planı kavramları tanımlanacak ardından da Hesap Çerçevesi – Genel Hesap Planı – Hesap Planı arasındaki ilişki daha açık bir şekilde ortaya konulabilmesi adına Hesap Çerçevesinden Hesap Planına akış bir şekil yardımıyla gösterilmeye çalışılacaktır.

3.1. Hesap Çerçevesi Kavramı

Hesap çerçevesi bir ülkede bulunan kurum ve işletmenin tüm hesaplarını, belirli bir anlamda, belirli bir sistem içinde hesap sınıfı (hesap kümesi) olarak bölümleyen ve bu bölümleri kesin olarak sınırlayan ve açıklayan genel bir yönergedir (Yazıcı, 1998: 155).

3.2. Genel Hesap Planı Kavramı

Genel hesap planı; belirli bir hesap çerçevesine dayanarak, aynı işi yapan kurum ve işletme topluluklarının ya da birçok şubesi olan büyük kurum ve işletmelerin, ana hesaplarını ve tali (alt) hesaplarını, belirli bir sistem içinde tanımlayan, kesin olarak sınırlayan ve açıklayan bir yönerge (Ataman, 2003: 8).

3.3. Hesap Planı Kavramı

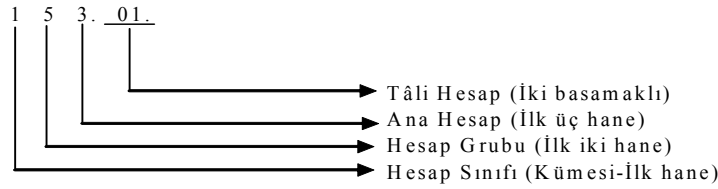
İşletme, kullanacağı hesapları önceden planlayarak bunların bir listesini yapar. Bu yapılırken, kullanılacak hesapların belli bir sıra ve belli bir gruplama altında oluştu-

rulması yöntemi tercih edilir. Bir işletmede kullanılacak hesapların, sistemli, organize ve gruplandırılmış bir şekilde listelenmesi sonucunda oluşan listeye hesap planı denir (Sevilengül, 2005: 59). Başka bir tanımla hesap planı; belirli bir hesap çerçevesine ya da genel hesap planına dayanarak, kurum ve işletmelerde tutulan ana hesapları, tali hesapları ve ayrıntı hesapları, belirli bir sistem içinde, amaca, plana, denetime uygun bir biçimde tanımlayan, kesin olarak sınırlayan ve açıklayan, aynı işlemlerinin sürekli aynı hesaplara işlenmesini ve aynı

hesaplarda izlenmesini sağlayan özel bir yönerge'dir (Ataman, 2005: 51 ve ayrıca bkz. Homann, 2003: 99).

3.4. Hesap Çerçevesinden Hesap Planına Akış

Aşağıda yer alan Şekil 1'de hesap çerçevesinden hesap planına doğru akış görülmektedir. Bu şekilden de anlaşılacağı üzere Hesap Planı ya bir Genel Hesap Planı'ndan ve/veya bir Hesap Çerçevesi'nden hareketle türetilir.

Şekil 1. Hesap Çerçevesinden Hesap Planına Akış
 (Littkemann, Holtrup ve Schulte, 2007: 26'dan düzenlenerek alınmıştır).

Şekil 1 ve yukarıda yer alan kavramlar birlikte ele alındığında Hesap Çerçevesinin Hesap Sınıfı + Hesap Grubu'ndan oluştuğu, Genel Hesap Planı'nın ise Hesap Sınıfı + Hesap Grubu + Ana Hesap'dan oluştuğu, Hesap Planı'nın ise Hesap Sınıfı + Hesap Grubu + Ana Hesap + Tâli Hesap (İşletmelere Uygun Yapıda) oluştuğu sonucuna varılabilir.

4. Muhasebede Harmonizasyona Genel Bakış

Her ülkenin kendi ulusal muhasebe standartlarını belirlemesi doğal ve gereklidir. Bu konuda çok mesafe kaydeden ülkeler olduğu gibi, henüz yeni yeni çalışmalar yapan ülkelere de rastlanmaktadır. Ancak günümüzde bu yönde yapılan çalışmalar, ülkelerin sınırlarını aşmış ve uluslararası nitelik kazanmıştır. Bu çalışmalara yol açan nedenlerin başında, finansal raporların hazırlanması ve kullanımı gelmektedir. Özellikle yabancı ülkelerde yatırım yapacaklar için söz konusu yatırıma konu olacak şirketlerin sermaye yapısının,

hisselerin değerlerinin doğru bilinmesi gerekmektedir. Öte yandan çokuluslu şirketler, yabancı ülkelerde ki bağlı şirketlerden gelecek finansal raporların konsolidasyonunu gerçekleştirebilir. Tüm bağlı şirketlerden gelen finansal raporlar, aynı temel üzerinde hazırlandıkları takdirde bir anlam ifade eder ve konsolidasyon mümkün olur (Güçenme, 2000:7).

En geniş anlamıyla muhasebede küreselleşme ve uluslararası standardizasyon, uygulama kolaylığının sağlanması açısından önem taşımaktadır. Küresel standardizasyonun var olduğu bir sistemde, kayıt ve sınıflama gibi çeşitli muhasebe işlemlerinin anlaşılması ve yorumlanması kolaylaşmaktadır. Uluslararası düzeyde, tekdüzen bir muhasebe sisteminin uygulanması, hesap ve terim birliğinin sağlanmasını, uluslararası faaliyetlerde bulunana işletmelerin finansal tablolarının anlaşılır ve güvenilir olmasını sağlayabilirler.

Muhasebe uyumlaştırma, çeşitli değişik muhasebe uygulamalarını

tekdüzenliliğe doğru yönlendiren çalışmalar olarak nitelendirilebilir. Standardizasyon, muhasebe tekniği ile ilgili bazı uluslararası kurallar biçiminde ortaya çıkmaktadır. Uyumlaştırma deyimi, AB komisyonu tarafından ortaya atılan ve bu topluluğa üye ülkelerin muhasebe uygulamalarında bir birlik sağlanmasını amaçlayan çalışmalardan oluşmaktadır. Standardizasyon deyimi ise, genellikle Uluslararası Muhasebe Standartları Komisyonu (International Accounting Standart Committee – IASC) çalışmaları için kullanılmaktadır. Gerek standardizasyon, gerekse uyumlaştırma çalışmaları, uluslararası muhasebenin temel-lerini oluşturmaktadır (Gücenme, 2000: 7).

Finansal raporlama (muhasebe) standartlarının uluslararası uyumlaştırılması / harmonizasyonu ile ilgili olarak uzun yıllardır uyumlaştırma lehine görüşler açıklanmakta ve;

- Piyasaların uluslararasılaşmasına bağlı olarak uluslararası piyasalardan fon toplamak isteyen şirketlerin ek maliyetlerden kurtulması,
- Çok uluslu şirketlerin mali tabloların konsolidasyonu, uluslararası faaliyetlerinin performansının değerlendirilmesi, yönetim bilgi sistemlerinin uygulanabilmesi, ülkeler arasında personel transferinin beklenmesi ve bu faydalardan oldukça geniş bir kesimi kapsayan muhasebe ilgi gruplarının doğrudan kolaylaşması bağımsız denetim ve danışmanlık maliyetlerinin azalması,
- Muhasebe bilgi birikimi yeterince gelişmemiş olan ülkelerin kalite muhasebe standartlarına kavuşması,
- Yatırımcı ve borç verenlerin risklerinin azalması dahil olmak üzere bu yönde birçok fayda dile getirilmektedir.

Finansal raporlama standartlarının uluslararası uyumlaştırılmasından yukarıda sayılan faydaların yararlanacak olmasına karşın, kaliteli bir uluslararası finansal raporlama standartları seti

üzerinde son yıllara kadar kayda değer bir uzlaşma sağlanabilmiş değildir (Üstündağ, 197).

Ancak tüm çalışmalar, üzerinde mutabık kalınabilecek ve uluslararası uyumu temsil eden bir finansal raporlama standartları seti oluşturulabilmesi yönündedir.

Biz bu çalışmada muhasebede harmonizasyona yönelik olarak İsviçre’de KOBİ’lerin kullanmakta oldukları Tek Düzen Hesap Planı’nı inceleyerek üzerinden bazı tespitler yapmaya çalışacağız.

5. İsviçre KOBİ İşletmeleri İçin Tek Düzen Hesap Planı

Burada bahse konu olan İsviçre KOBİ İşletmeleri için Tek Düzen Hesap Planı, KOBİ niteliğindeki üretim, ticaret ve hizmet işletmeleri için geçerlidir. İsviçre Tek Düzen Hesap Planı, hesap sınıflarını 1 ile 9 arasında, hesap gruplarını 10 ile 99 arasında ana hesapları 100 ile 999 arasında, tâli hesapları 100.0 ile 999.9 arasında düzenlemiştir³.

Bu noktada İsviçre’nin KOBİ’leri nasıl sınıflandırdığı noktasında bir tespit yapmak gerektiği inancındayız. Buna göre, İsviçre’de 10 ile 49 arasında işgöreni olan işletmeler mikro ölçekli işletme, 50 ile 99 arasında işgöreni olan işletmeler küçük ölçekli işletme ve 100 ile 249 arasında işgöreni olan işletmeler ise orta ölçekli işletme olarak kabul edilmektedir⁴.

Aşağıda yer alan Tablo 2’de İsviçre’de KOBİ’lerin kullandıkları Tek Düzen Hesap Planı yer almaktadır.

Tablo 2’de yer alan Tek Düzen Hesap Planı incelendiğinde dokuz hesap sınıfindan oluştuğu ve maliyet hesaplarına yer verilmediği hemen göze çarpan temel özelliklerdir. Maliyet hesaplarına yer verilmesi İsviçre KOBİ Tek Düzen Hesap Planı’nın Aşırı İkinci⁵ Muhasebe Sistemine bağlı kalınarak oluşturulduğu izlenimini vermektedir. Aşırı ikinci muhasebe sistemi işlem muhasebesi ile

³ http://www.buchen.ch/Schul-Kontenrahmen_KMU.pdf (Erişim Tarihi: 12/10/2007).

⁴ <http://www.abacus.ch/downloads/pages/2000-01/s.20-23.pdf> (Erişim tarihi: 12/10/2007)

⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. Yazıcı, 1998: 200v.d.

işletme muhasebesi-nin ayrı ayrı yürütülmesi esasına dayanan bir sistemdir. Ayrıca yine Tek Düzen Hesap Planı'nın hesapların sıralanmasında

likidite esasına uygun davranıldığı ve en likit varlık olan Kasa'dan başlanarak hesapların kodlandığı görülmektedir.

Tablo 2: İsviçre KOBİ Tek Düzen Hesap Planı

Hesap Sınıfı	Adı	Hesap Grubu	Adı	Ana Hesap	Adı	Tali Hesap	Adı
1	Aktifler	10	Dönen Varlıklar	100	Likit Araçlar ve Değerli Kağıtlar	1000	Kasa
						1010	Posta
						1020	Banka
						1060	Değerli Kağıtlar
				110	Alacaklar	1100	Alacak
						1109	Kredi Alacakları
						1170	Vergi Alacakları
						1176	Diğer Alacaklar
				120	Stoklar	1200	Ticari Mallar
						1210	İlk Madde ve Malzeme Stokları
						1260	Yarı ve Tam Mamuller
				130	Aktif Tahakkuk Hesapları	1300	Aktif Geçici (Tranzituar) Hesaplar
		14	Duran Varlıklar	140	Finansal Yatırımlar	1400	Kıymetli Evraklar (Hisse Sen.)
						1420	İştirakler
						1440	Kredi ve Avanslar
				150	Taşınır Maddi Varlıklar	1500	Makineler
						1509	Makine Yeniden Değerlemesi
						1510	Taşınır Araç ve Gereçler
						1520	Büro Makineleri
						1530	Taşıtlar
						1540	Alet ve Edevatlar
						1550	Depo ve Ambarlar
				160	Taşınmaz Maddi Varlıklar	1600	Taşınmazlar
				170	Maddi Olmayan Varlıklar	1700	Patentler
						1710	Markalar
						1720	Lisanslar
2	Pasifler	20	Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	200	Borç Temin ve Ödeme Gücü Hesapları	2000	Kreditörlerden
						2003	Sosyal Güvenlik Kurumları Kreditörlerinden
				210	Finansal Borçlar	2100	Banka
						2140	Kredi ve Avanslar

				220	Diğer Borç Teminleri Hesapları	2200	Satış Vergisi Kredileri
						2206	Kreditörler
						2230	Kâr Payları
				230	Pasif Tahakkuk Hesapları	2300	Pasif Geçici (Tranzituar) Hesapları
						2330	Yedekler
		24	Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	240	Uzun Vadeli Finansal Borçlar	2400	Banka Kredileri
						2440	İpotekler
						2460	Tahviller
				250	Diğer Borç Teminleri	2500	Kredi ve Avanslar
				260	Yedekler	2600	Yedek
		28	Öz Kaynaklar	280	Sermaye	2800	Öz Sermaye
						2810	Öz Kaynak
						2850	Sermaye
				290	Yedekler ve Kârlar	2900	Yedekler
						2990	Kâr/Zarar
3	İşletme Gelirleri	30				3000	Üretim Gelirleri
						3200	Ticari Mal Geliri
						3400	Hizmet Gelirleri
						3800	Yarı ve Tam Mamul Satış Geliri
						3900	Alacak Kayıpları
4	Mamul, Mal ve Hizmete İlişkin Giderler					4000	Mamul Giderleri
						4200	Ticari Mal Giderleri
						4400	Hizmet Giderleri
5	Personel Giderleri					5000	Ücret Giderleri
						5700	Sosyal Güvenlik Giderleri
						5800	Diğer Personel Giderleri
6	Diğer İşletme Giderleri					6000	Kira Gideri
						6100	Tamir ve Bakım Gideri
						6200	Taahhüt Gideri
						6300	Sigorta Gideri
						6400	Enerji ve Temizleme Gid.
						6500	Yönetim ve Bilgi Giderleri
						6600	Reklam Gideri
						6700	Diğer İşletme Giderleri
		68	Finansal Başarı Hesapları			6800	Faiz veya Finansman Gideri
						6850	Faiz Gelirleri

		69	Amortismanlar			6900	Amortisman
7	Olağan İşletme Gelirleri	74	Finansal Varlık Gelirleri			7400	Faiz Geliri
						7410	Faiz Gideri
						7420	Kıymetli Evrak Geliri
						7430	Kıymetli Evrak Gideri
						7440	Ortaklık Geliri
						7450	Ortaklık Gideri
		75	İşletme Gayrimenkul Gelirleri			7500	Taşınmazlar Geliri
						7510	Taşınmazlar Gideri
		79	İşletme Duran Varlık Satış Geliri			7900	Duran Varlık Satış Geliri
8	Olağandışı ve Dışsal İşletme Gelirleri	80	Olağandışı Gelirler			8000	Olağandışı Gelirler
						8010	Olağandışı Giderler
		82	Dışsal Başarı Hesapları			8200	Dışsal Gelirler
						8210	Dışsal Giderler
		89	Vergiler			8900	Dolaysız Vergiler
9	Kapanış Hesapları					9000	Başarı Hesapları (Kâr/Zarar Hesabı)
						9100	Bilanço

6. Sonuç

KOBİ'lere özgü uygulamalar geliştirmek genel bir eğilimdir. Çünkü KOBİ'ler birçok ülkede de olduğu gibi ekonomilerin önemli bir unsurudur. KOBİ'leri korumak, geliştirmek, yapılarını güçlendirmek ve sayılarını arttırmaya yönelik bir takım hükümleri düzenlemeler yapmak birçok ülkede rastlanılan sıradan sübvansiyonlardır.

Bu çalışmada da İsviçre'de uygulanmakta olan KOBİ'lere özgü Tek Düzen Hesap Planı konu edinilmiş ve KOBİ'lere özgü bu Tek Düzen Hesap Planı'nın yapısı ve içeriği verilmeye çalışılmıştır.

İsviçre KOBİ Tek Düzen Hesap Planı üretim, ticaret ve hizmet işletmeleri için geçerlidir. İsviçre KOBİ Tek Düzen Hesap Planı daha yakından incelendiğinde de görüleceği üzere İşlem Muhasebesi hesaplarına detaylıca yer verirken, İşletme Muhasebesi hesaplarına yer vermemektedir. Bu yapısı ile Aşırı İkinci Muhasebe Sistemi'ni temsil etmektedir.

İsviçre KOBİ Tek Düzen Hesap Planı, Türkiye Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı ile karşılaştırıldığında temel noktalar itibarıyla şu tespitleri yapmak mümkündür;

- Her iki hesap planı da varlıkların likiditesi açısından birbirine para-leldir. Başka bir ifade ile her iki hesap planı da en likit varlıklardan en az likit varlıklara doğru sıralanmıştır. Ancak İsviçre KOBİ Tek Düzen Hesap Planı likiditeye zaman zaman uymayan sınıflamalar da yapmıştır. Örneğin; "6900 AMORTİS-MAN HESABI" verilebilir.
- Her iki hesap planı da hesap sınıfı, hesap grubu, ana hesap akışına uygun kod vermekle birlikte İsviçre KOBİ Tek Düzen Hesap Planı ana hesapları dört hane ile temsil ederek biraz farklılaştırmış ve ayrıca her hesap grubu isimlendirilmemiştir. Bazı yerlerde hesap grubu ana başlığı altında sınıflandırmalar yapılmıştır. Örneğin; "10 DÖNEN VARLIKLAR" ve "14 DURAN VARLIKLAR" belirlemede

olduğu gibi. Bu iki hesap grubu arasında yer alan 11, 12, 13 nolu hesap grupları isimlendirilmemiş ancak onların, bizde, ana hesaba karşılık gelen kodları örneğin; “110 ALACAK-LAR”, “120 STOKLAR”, ve “130 AKTİF TAHAKKUK HESAPLARI” adlandırılmıştır.

- İsviçre KOBİ Tek Düzen Hesap Planı muhasebe sistemlerinden Aşırı İkinci sisteme üye iken, Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı ise Ölçülü Birinci Muhasebe Sistemi'ne yakın bir yapıdadır. Çünkü Maliye Bakanlığı tek Düzen Hesap Planı'nda maliyet yerleri hesapları olmasa da maliyet hamillerine yer verilmiştir.
- İsviçre KOBİ Tek Düzen Hesap Planı dokuz hesap sınıfından oluşurken, Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı on hesap sınıfından oluşmaktadır.
- İsviçre KOBİ Tek Düzen Hesap Planı hiçbir hesap sınıfını serbest bırakmamıştır. Ancak Türkiye Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı'nda 8 ve 0 nolu hesap sınıfları serbest bırakılmıştır.
- İsviçre KOBİ Tek Düzen Hesap Planı bilgi amaçlı “Nazım Hesaplara” yer vermezken Türkiye Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı ise 9 nolu hesap sınıfında nazım hesaplara yer vermiştir.

İsviçre KOBİ Tek Düzen Hesap Planı ile Türkiye Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı arasında yukarıda belirtilen farkların ve benzerliklerin olması doğaldır. Benzerliklerin oluşunun temel nedeni her iki yönergenin de bir hesap planı mantığına dayalı olması ve bu nedenle asgari şartları taşıyacak olmalarının onları belli noktalarda benzer kılmaktadır. Farklılıkların temel nedeni ise İsviçre Tek Düzen Hesap Planı'nın KOBİ'lere yönelik, Türkiye Maliye Bakanlığı tek Düzen Hesap Planı'nın ise genele yönelik olması olarak açıklanabilir.

Bu çalışma da amacımız her iki hesap planı arasında göreceli üstünlük ve/veya zayıflıkları ortaya koymaktan ziyade KOBİ'lere yönelik bir Tek Düzen Hesap

Planı örneğini ortaya koyarak biçimsel ve içeriksel yapısı hakkında bilgi verebilmektir. Bu amaçla hazırlanan çalışmanın araştırmacılara fikir verebilecek bir yapıda olduğunu düşünmekteyiz.

Kaynakça

“Setzt sich der Kontenrahmen KMU in der Praxis durch?”, İnternet Adresi: <http://www.abacus.ch/downloads/pages/2000-01/s.20-23.pdf> Erişim Tarihi: 12/10/2007.

AKGEMCİ, Tahir; (2001), **KOBİ'lerin Temel Sorunları ve Sağlanan Destekler**, Ankara: Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Yayınları, ISBN: 975-7608-91-2, 72s.

ATAMAN, Ümit; (2003), **Tek Düzen Hesap Planı ve Mali Tablolar**, 2. Baskı, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 596s.

ATAMAN, Ümit; (2005), **Genel Muhasebe Cilt-1**, 6. Baskı, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 452s.

EMRE, Zeynep ve Alparslan Budak; (2006), **Dünya Uygulamaları Çerçevesinde KOBİ Borsaları**, İstanbul: Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği Yayın No. 27, Printcenter, 51s.

GÜCENME, Ümit; (2000), “Küreselleşmede Muhasebe Standartları”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Ocak.

HOMANN, Klaus; (2003), **Kommunales Rechnungswesen**, 6. Baskı, Gabler Verlag, 372s.

LITTKEMANN, Jörn; Michael Holtrup ve Klaus Schulte; (2007), **Buchführung**, 2. Baskı, Gabler Verlag, 337s.

OKTAY, Ertan ve Alptekin Güney; (2002), “Türkiye’de KOBİ’lerin Finansman Sorunu ve Çözüm Önerileri”, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti: Doğu Akdeniz Üniversitesi, **21. Yüzyılda KOBİ’ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu**, 03-04. Ocak 2002.

SEVİLENGÜL, Orhan; (2005), **Genel Muhasebe**, 12. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi, 829s.

SUTTER; Reto; “Schul-Kontenrahmen KMU”, İnternet Adresi: http://www.buchen.ch/SchulKontenrahmen_KMU.pdf Erişim Tarihi: 12/10/2007.

Türkiye Bankalar Birliği; (2004), **Risk Yönetimi ve Basel II'nin KOBİ'lere Etkileri**, Türkiye Bankalar Birliği Yayın No. 228, 51s.

ÜSTÜNDAĞ, Saim; “Global Finansal Raporlama Hayal Mi?”, **Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği**, Bilim Kurulu Onayına Sunulmayan Eserler, ss. 195-199.

YAZICI, Mehmet; (1998), **Muhasebe Tümlenimleri ve Örgütlenmesi**, 2. Baskı, İstanbul: Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayın No. 522/756, 277s.